

Ε Ν Η Μ Ε Ρ Ω Τ Ι Κ Ο Β Η Μ Α

Ελληνικό Τμήμα της Regional Science Association

Το Ελληνικό Τμήμα της Regional Science Association οργανώνει το European Summer Institute in Regional Science με θέμα "European Integration and Peripheral Areas" στην Κορυναλένειο Σχολή, Σπέτσες, στις 10-14 Ιουλίου 1995.

Το Summer Institute αναμένεται ότι θα προσελκύσει αρκετές συμμετοχές από πολλές Ευρωπαϊκές χώρες. Οι συμμετοχές θα αναφέρονται σε ποικιλά πεδία όπως οικονομία, γεωγραφία, περιβάλλον, διαχείριση ανθρώπινων πόρων, κοινωνιολογία, περιφερειακό σχεδιασμό, αστικό σχεδιασμό και ανάπτυξη.

Το Summer Institute του 1995 οργανώνεται από το Πάντειο Πανεπιστήμιο και το Εθνικό Μετοόδειο Πολυτεχνείο. Τα Summer Institutes είναι διεθνή φόρα για τη συζήτηση των τελευταίων εξελίξεων σε συγκεκριμένα πεδία της περιφερειακής επιστήμης και έρευνας. Είναι οργανωμένα σε ανεπίσημο επίπεδο και παρέχουν ευκαιρίες για συζήτηση των ερευνητικών ιδεών και αυτοτελεομάτων με έμπειρους ακαδημαϊκούς.

Ανάμεσα στους συμμετέχοντες στο συνέδριο είναι και οι: Juan Cuadrado Rura (Ισπανία), Peter Nijkamp (Ολλανδία), Κόνσολας Ν. (Ελλάδα), Leonardi R. (M. Βρετανία), Albegov M. (Ρωσία), Cappelin R. (Ιταλία), Χιώτης Γ. (Ελλάδα), Κοκκώσης Χ. (Ελλάδα), Eskelinen H.

(Φιλανδία), Funck R. (Γερμανία), Kowalski J. (Γερμανία), Steiner M. (Αυστρία).

Το Πρόγραμμα της συνάντησης θα περιλαμβάνει τις εξής ενότητες:

Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Πολιτική

- Γενικές Πολιτικές (Συμφωνίες, Λειτές Βίβλοι κλπ.)
- Τομεακά (Υποδομή, Περιβάλλον κλπ.)
- Χωρικές Επιπτώσεις στις Περιφέρειες

Περιφερειακή Πολιτική

- Πλαίσιο Πολιτικής (αρχές)
- Σχεδιασμός και Προγραμματισμός (ΜΟΠ, κλπ.)
- Εμπειρία από περιφερειακές περιοχές

Περιφερειακή Παρουσίαση

- Διοίκηση
- Εφαρμογή
- Αξιολόγηση
- Εμπειρία από περιφερειακές περιοχές

Πολιτική Ολοκλήρωσης και Προοπτικές

- Θέματα για το μέλλον
- Συνοχή/ανταγωνισμός
- Κοινωνικά/περιβαλλοντικά ζητήματα
- Επιπτώσεις για περιφερειακές περιοχές
- Θέματα πολιτικής

Για περισσότερες πληροφορίες μπορεί κανείς να απευθυνθεί στον Καθηγητή Ηλία Σιδηρόπουλο, Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αριστοτέλους 29, Αθήνα, 176 71, fax 01-9232979.

Θέσεις του Σ.Ε.Π. για την τελική γραφή του σχεδίου νόμου για το χωροταξικό σχεδιασμό

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΟΛΟΓΩΝ

I. Γενική προσέγγιση

Η τελική γραφή του Σχεδίου Νόμου για “τον εκσυγχρονισμό του θεομηκού πλαισίου της χωροταξίας” περιλαμβάνει αρκετά θετικά στοιχεία. Ιδίως το Κεφάλαιο Α’ “Βασικές αρχές και έννοιες” περιέχει

σημαντικές θέσεις και οριαμούς, που πρέπει να περιληφθούν στο Νόμο, αν και δεν είναι σαφές πως εξειδικεύονται στα κεφάλαια που ακολουθούν.

Επίσης, θεωρούμε θετικό το ότι προβλέπεται η θέσπιση Εθνικών - γενικών και ειδικών- πλαισίων χωροταξικής πολιτικής προς τα οποία οφείλουν να συμμορφώνονται και όλες οι επιμέρους χωρικές ρυθμίσεις τομεακών φρούρων και Υπουργείων.

Ωστόσο, το Σ.Ν. περιέχει ή υποδηλώνει και ορισμένες θέσεις ή ρυθμίσεις για τις οποίες διατηρούμε επιφυλάξεις.

Συγκεκριμένα:

II. Σ' ότι αφορά τα θέματα ουσίας

1. Παρά τις εισαγωγικές διατυπώσεις, δεν προκύπτει από το σχέδιο νόμου ότι επιδιώκεται η ολοκληρωμένη διαχείριση του χώρου υπέρ του κοινωνικού συνάλου, στα πλαίσια των αρχών της αειφορίας, ούτε εξειδικεύεται από τις προβλεπόμενες ρυθμίσεις η διαδικασία υλοποίησής της.

2. Δεν επιλύεται θεσμικά το πρόβλημα της διασύνδεσης αναπτυξιακού και χωροταξικού σχεδιασμού, πράγμα που θεωρούμε εντελώς απαραίτητο, με βάση τη μέχρι σήμερα αρνητική σχετική εμπειρία και εν όψει υλοποίησης των έργων/προγραμμάτων του 2^{ου} Κ.Π.Σ..

Αντ' αυτού επιχειρείται στο Σ.Ν. η λεκτική γεφύρωση του χάσματος μεταξύ χωροταξικής και αναπτυξιακής πολιτικής με τη χρήση του όρου “χωρική ανάπτυξη”, όρου ο οποίος αφενός δεν επιλύει το πραγματικό πρόβλημα και αφετέρου μπορεί να οδηγήσει σε παρερμηνείες.

3. Η χωροταξία αυτοπεριορίζεται στην εθνική και περιφερειακή κλίμακα, ενώ το νομαρχιακό και τοπικό επίπεδο αφήνεται μόνο στις πολεοδομικές ρυθμίσεις. Η άποψη αυτή είναι βαθύτατα ανατοτελεσματική και επικίνδυνη. Γιατί, αντί να καθορίζονται χρήσεις γης και κατάλληλοι περιορισμοί τους, αρχίζει να επικρατεί η αντίληψη συνολικής δόμησης του χώρου.

Η παραπάνω έλλειψη σαφούς αναφοράς στο χωροταξικό σχεδιασμό νομαρχιακού επιπέδου μας δρίσκει αντίθετους και λόγω του ιστορικού ρόλου που διεδραμάτισε ο Νομός σα διαθίδα Διοίκησης αλλά και -το σπουδαιότερο- λόγω της πρόσφατης ανάδειξής του σε διαθίδα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Β' βαθμός).

4. Η υπερδολική έμφαση στο στρατηγικό-κατευθυντήριο χαρακτήρα του χωροταξικού σχεδιασμού και η συνακόλουθη υποβάθμιση του ρυθμιστικού της σκέλους στο πεδίο των χρήσεων γης, συσιαστικά εμποδίζει την αναπτυξιακή διαδικασία. Και τούτο γιατί, ο καθορισμός

“κανόνων” για την ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων αποτελεί στοιχειώδη προϋπόθεση -σύμφωνα και με την Ευρωπαϊκή Ένωση- για την απρόσκοπτη υλοποίηση των αναπτυξιακών Προγραμμάτων.

Έτοι, η αποφυγή θεομοθέτησης των κανόνων αυτών δημιουργεί, τελικώς εμπόδια στην αναπτυξιακή διαδικασία και καθιστά αδύνατο το συντονισμό ανάπτυξης και χωροταξίας.

5. Η έλλειψη προβλέψεων για τη δεσμευτική ρύθμιση των χρήσεων γης, καθιστά αδύναμες τις προσπάθειες για διαφύλαξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας, η οποία αποτελεί το κύριο συγχριτικό της πλεονέκτημα στον Ευρωπαϊκό χώρο και καθοριστικό αναπτυξιακό της πόρο.

Γενικά, η διαφανότερη αποδοχή, από την Πολιτεία, της οικιστικής κερδοσκοπίας στη γη που εντείνεται από την αυξανόμενη ξήτηση δεύτερης κατοικίας τόσο εσωτερική όσο και προερχόμενη από το βορειο-ευρωπαϊκό χώρο, αποτελεί σοβαρό κίνδυνο περαιτέρω υποβάθμισης των παραγωγικών και περιβαλλοντικών πόρων της χώρας (γεωργικά εδάφη υψηλής παραγωγικότητας, λίμνες, ποτάμια, υγρότοποι, δάση, κλπ.).

III. Σ' ότι αφορά τα θέματα διαδικασιών και φορέων του χωροταξικού σχεδιασμού

6. Η πρόθεση να αναβαθμιστούν τα θέματα του χώρου στο επίπεδο του πρωθυπουργού δε φαίνεται λειτουργική και πρακτικά αποτελεσματική.

Κατά τη γνώμη μας, αντί της προτεινόμενης Επιτροπής Συντονισμού Χωρικών Πολιτικών, θα ήταν χρησιμότερη η ίδρυση μιας διυπουργικής επιτροπής συντονισμού της αναπτυξιακής, χωροταξικής και περιβαλλοντικής πολιτικής της χώρας υπό τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας με συνεισηγητή τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ.

Ένα τέτοιο όργανο θα εξασφαλίζε το συντονισμό των αναπτυξιακών πρωτοβουλιών με τη διαχείριση του χώρου και τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος.

Σε ότι αφορά το περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο, θα πρέπει να εξασφαλιστεί η συμβατότητα μεταξύ αναπτυξιακών και χωροταξικών σχεδίων και προγραμμάτων.

7. Το προτεινόμενο Εθνικό Συμβούλιο Χωρικής Ανάπτυξης (άρθρο 5) πιθανόν να αποτελέσει όργανο δυσλειτουργικό και χρονοδόρο. Ωστόσο, δεδομένου του συμβούλευτικού του ρόλου, η λειτουργία του θα μπορούνε να γίνει πιο ουσιαστική εάν στους προβλεπόμενους εμπειρογνώμονες (άρθ. 5, παρ. θ) περιληφθούν και εκπρόσωποι των σχετικών επιστημονικών φορέων, όπως ο ΣΕΠ, ΣΕΠΟΧ, κλπ.

8. Πουθενά το σχέδιο νόμου δε προβλέπει μέτρα για τη αναβάθμιση

των υπηρεσιών που είναι υπεύθυνες για τη δημόσια πολιτική στη χωροταξία και το περιβάλλον, σε εθνικό, περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο. Αυτό πρέπει να αποτελέσει στόχο καθοριστικό του θεομικού πλαισίου.

9. Σε ότι αφορά στην ίδρυση Ινστιτούτου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, δε θα διαφωνούσαμε υπό την προϋπόθεση ότι αναβαθμίζονται ταυτόχρονα και οι αντίστοιχες επιτελικές υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ καθώς και ότι οριοθετούνται οι μεταξύ τους σχέσεις και αρμοδιότητες στην κατεύθυνση της συμπληρωματικής και όχι ανταγωνιστικής τους δράσης.

Παράλληλα, θεωρούμε απαραίτητη την κατοχύρωση της ουσιαστικής αυτονομίας του παραπάνω φορέα καθώς και τον εμπλουτισμό του με εκπροσώπους -στο Δ.Σ. και στα άλλα όργανα διοίκησης- των σχετικών επιστημονικών φορέων (Σ.Ε.Π. κλπ.).

Τέλος επισημαίνουμε ότι, κατά τη σύνταξη του Σ.Ν. δεν αξιοποιήθηκαν οι περιοστέρεροι από τους προβληματισμούς που διατυπώθηκαν από εκπροσώπους φορέων και της Διοίκησης (Δ/νοτς Χωροταξίας ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΕΘΟ, κλπ.) κατά της εργασίες της Ολομέλειας και των υπο-Επιτροπών της μακτής Επιτροπής.

Μετά τα παραπάνω, είμαστε στη διάθεσή σας για περισσότερες διευκρινίσεις και συνεργασία, προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία διαμόρφωσης του νέου θεομικού πλαισίου της Χωροταξίας. (Σ.Ε.Π., Έδρα: Αθήνα Τ.Θ. 30607 - Τ.Κ. 100 33. Τηλ.: Προέδρου 9020920, Γεν. Γραμματέα 6118944, 9701923, fax: 8064499, 3243327).

Ευρωπαϊκά Βραβεία Πολεοδομίας

ΣΕΠΟΧ*

Στις 23-3-95, σε ειδική τελετή στις Βρυξέλλες, δόθηκαν τα Ευρωπαϊκά Βραβεία Πολεοδομίας¹, θεσμός που καθιέρωσε προ τετραετίας η Γενική Διεύθυνση XVI της Ε.Ε., σε συνεργασία και με την επιστημονική κάλυψη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πολεοδόμων.

Τα βραβεία απένειμαν ο Γενικός Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης

* Σύλλογος Ελλήνων Πολεοδόμων και Χωροταξτών, Μέλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πολεοδόμων (ECTP), Βουκουρεστίου 23, 106 71, Αθήνα, τηλ. 3600711, 9218731, fax: 3629338

XVI της Ε.Ε. κ. E. LANDABURU, μαζί με τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πολεοδόμων κ. Γιάννη Ασημακόπουλο.

Όπως τόνισε στην ομιλία του ο Πρόεδρος “η πολυπλοκότητα των πολεοδομικών προβλημάτων και οι ταχύτατες κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις τους, επιβάλουν σήμερα τον πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό σαν τα απαραίτητα βασικά εργαλεία για την επίτευξη μιας ορθολογικής οργανώσεων και διαχειρίσεων του αστικού και περιφερειακού χώρου”. Ο πρόεδρος του ECTP εξήγγειλε ακόμα ότι πολλά σημαντικά συμπεράσματα στον τομέα της εξελίξεως των πολεοδομικών εφαρμογών στα κράτη - μέλη της Κοινότητας αναμένεται να εξαχθούν στο πλαίσιο του ειδικού διεθνούς συνεδρίου που θα πραγματοποιηθεί τον Οκτώβριο στην Αθήνα με θέμα τη “Χάρτα των Αθηνών”, το οποίο θα οργανώσουν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πολεοδόμων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο Δήμος της Αθήνας και με την οργανωτική - επιστημονική υποστήριξη του Συλλόγου Ελλήνων Πολεοδόμων και Χωροτακτών (ΣΕΠΙΟΧ).

Από το μεγάλο αριθμό των υποψηφιοτάτων (300 υποψηφιότητες) αποσύστασε η Ελλάδα Βραβεύθηκαν οι εξής:

a. Πολεοδομικό σχεδιασμός: Αναβίωση του Ιστορικού κέντρου της Ιταλικής πόλης MATERA (Α' Βραβείο). Επιτυχημένη προσπάθεια αναβίωσης του εγκαταλευμμένου από το 1950 τμήματος της παραδοσιακής πόλης (12ος αιώνας), εκτάσεως 300 στρεμμάτων και 16.000 κατοίκων (κατά την εποχή της ακμής της). Μετά την εγκατάλειψη της, η περιοχή απαλλοτριώθηκε από το κράτος. Από το 1989 μέχρι σήμερα έχουν υποβληθεί 1500 αιτήσεις για εγκατάσταση και έχουν ανακαυνιστεί 100 περίπου κατοικίες με παραδοσιακές μεθόδους. Το πρόγραμμα ανακαίνισης χρηματοδοτήθηκε με 13 δις δρχ. από το κράτος, με συμμετοχή της Ε.Ε. και ιδιωτική συμμετοχή 50% των κόστους.

b. Περιφερειακή ανάπτυξη: Α' Βραβείο (ex-aequo): Περιβαλλοντικό Επιχειρηματικό Σχέδιο του LANCASHIRE και LYON 2.010: Στρατηγικός Σχεδιασμός στην Πράξη.

LANCASHIRE: Πρωτοποριακή προσπάθεια αναπτυξιακού Σχεδιασμού DOWN-TOP, σε περιφερειακό επίπεδο τόσο ως προς τη μεθοδολογική της προσέγγιση με την ευρεία εναισθητοποίηση και συμμετοχή τοπικών οργανώσεων και πολιτών, όσο και ως προς την υιοθέτηση περιβαλλοντικών κριτηρίων σε όλους τους τομείς του αναπτυξιακού σχεδιασμού. Στην εφαρμογή και στον έλεγχο του Σχεδίου συμμετέχουν 90 τοπικοί φορείς και οργανώσεις μέσω του δημιουργηθέντος Περιβαλλοντικού Forum εξιγίανσης της ευρύτερης περιοχής. **LYON 2010:** Το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της ευρύτερης

περιοχής της LYON, αποτελεί μια αναπτυξιακή προοπτική και μια μακροχρόνια δέσμευση του πληθυσμού, προσαρμοσμένη στις ανάγκες της δραχυπρόθεσμης διαχείρισης του αστικού και περιαστικού χώρου. Το Στρατηγικό Σχέδιο αποτελείται από 2 μέρη: στο πρώτο εκφράζονται οι βασικές μακροπρόθεσμες αναπτυξιακές κατευθύνσεις, ενώ στο δεύτερο αναπτύσσονται τα απαραίτητα θεωρικά μέτρα και μέσα για την επιτυχία του πρώτου. Το Σχέδιο αποτελεί εξαίρετο παράδειγμα πολιτικής δέσμευσης στο επίπεδο του σχεδιασμού σε όλα τα επίπεδα της οργάνωσης της αστικής ανάπτυξης και συνδυασμού εξαίρετων επαγγελματικών ικανοτήτων.

γ. Διασυνοριακός αναπτυξιακός σχεδιασμός: Κανένα Α' Βραβείο. Δόθηκε έπαινος για το διασυνοριακό σχεδιασμό της τριεθνούς περιοχής MAASTRICHT-AACHEN-LIEGE.

δ. Ειδικά δρασείς: (πρωτότυπος σχεδιασμός, παρουσίαση, μεθοδολογία).

- Πρόγραμμα αναβάθμισης του Saltburn-by-the-sea, Αγγλία: Το Σχέδιο αναδίωσης της μικρής πόλης αποτελεί σημαντικό παράδειγμα μεθοδολογικής προσέγγισης μέσω των αφανών δυναμικών συμφερόντων" του τοπικού κοινωνικοοικονομικού πλαισίου, που επηρεάζουν το σχεδιασμό. Το Σχέδιο στοχεύει στη δυναμική της κοινωνικής αναβάθμισης των ντόπιου πληθυσμού σαν συνέχεια της πολεοδομικής αναβάθμισης και χρησιμοποιήθηκε σαν ένα εργαλείο ενθάρρυνσης και ανάπτυξης του αισθήματος εντοπιότητας και υπερηφάνειας των πολιτών.

- Αναδίωση του παλιού Λιμανιού του Wismar, πρώην Ανατολική Γερμανία: Το Σχέδιο αποδεικνύει ότι ο πολεοδόμος μπορεί να γίνει βασικός παράγων των κοινωνικών και οικονομικών εξελίξεων, προσαρμόζοντας τις ιδέες, τις μεθόδους και τη συμπεριφορά του σε νέες παραμέτρους, σαν αυτές που ισχύουν σε χώρες όπως η πρώην Ανατολική Γερμανία.

- Παράδειγμα σχεδιασμού της καθημερινής ζωής, 1989-1995, Ολλανδία: Μοναδική μεθοδολογική προσπάθεια χρησιμοποίησης του πολεοδομικού σχεδιασμού σαν απαραίτητου στοιχείου δελτίωσης της ποιότητας ζωής στον αστικό και περιαστικό χώρο. Στοχεύοντας να καταστήσει τις τοπικές κοινότητες που συμμετέχουν υπερήφανες για τις προσπάθειές τους στον τομέα του πολεοδομικού σχεδιασμού, το Σχέδιο ανταμείβει αυτές τις Κοινότητες για τις πρωτότυπες πρωτοβουλίες τους στο επίπεδο του τρόπου συμμετοχής των πολιτών και της προώθησης δημιούριων συζητήσεων γύρω από τις πολεοδομικές πρακτικές.

- Στρατηγική ολοκλήρωση για μια Ευρωπεριφέρεια: Enschede, Hengelo-Almelo, Ολλανδία και Γερμανία: Το Σχέδιο στοχεύει στην προώθηση της συνέχισης του υφιστάμενου πολεοδομικού σχεδιασμού

παραμεθόριων περιοχών της Ολλανδίας, σε όμορες Γερμανικές περιοχές, πέραν δηλαδή των συνόρων. Στο μεθοδολογικό επίπεδο, πρόκειται για πρωτότυπο πρακτικό Σχεδιασμό, που λαμβάνει υπόψη την εφαρμογή διαφόρων μεθόδων πολεοδόμησης.

- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για το Kazimierz της Κρακοβίας, Πολωνία: Πρωτότυπο παράδειγμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού, για την αναβάθμιση της γεινονιάς Kazimierz της πόλης της Κρακοβίας, με ενρεία διεθνή συνεργασία πολεοδόμων από το Εδιμβούργο, το Βερολίνο και την Κρακοβία.

- Προς την Αειφορική Πόλη - Aalborg, Δανία: Η Πολεοδομική αυτή “Έργασία” απαντά με καινοτομικό τρόπο και με ακρίβεια στα προβλήματα επικοινωνίας των πολιτών με τα στοιχεία και τις αποφάσεις του πολεοδομικού σχεδιασμού. Οι πολεοδόμοι του Aalborg πραγματοποίησαν ένα “Έγχειριδιο” πολεοδομικού σχεδιασμού με έμφαση στα κριτήρια αειφορίας, ο καινοτομικός τρόπος παρουσίασης του οποίου, επέτρεψε το χαρακτηρισμό του σαν τη “Χάρτα του Aalborg”.

Σημείωση

1. Ο Σύλλογος Πολεοδόμων και Χωροτακτών (ΣΕΠΟΧ) θα εξετάσει με τη Διοίκηση του Τεχνικού Επιμελητηρίου, τις δυνατότητες πρόσκλησης των πιο πάνω δρασεμένων και την πλαρουσίαση των Σχεδίων τους σε ειδική ημερίδα, σε συνδυασμό με τη διεξαγωγή του επόμενου Συμβουλίου των Ειρωπαϊκών Πολεοδόμων στην Αθήνα το Φεντάρινο.